

Лазуренко В.М., Кукса Н.Г.

Черкаський державний технологічний університет
**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ КІНЕМАТОГРАФІЇ
В УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ 20-Х – ПОЧАТКУ 30-Х РР.
XX-ГО СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СЕЛЯНСТВО**

Кінець 20-х – початок 30-х рр. XX ст. є періодом появи в побуті українського селянства кіно. Воно справило великий вплив на формування їхнього світогляду. Починаючи з 1927 р. в республіці почала значно збільшуватись кількість стаціонарних кіно - установок і пересувок. Наприклад, якщо на 1 жовтня 1927 р. у Київському окрузі їх налічувалось 37, то вже через рік 53 стаціонарні установки і 23 пересувки. А вже на 1 травня 1933 р. сітка сільського сектора Укркінофільму Київської області мала 480 кіноустановок.

Тогочасні радянські парторгани вживали помітних заходів по кінофікації села. В березні 1928 р. було проведено I Всесоюзну партнараду по кінематографії, на якій було затверджено курс на завоювання техніко-економічної незалежності радянської кінопромисловості та розроблено рекомендації по будівництву заводів кіноплівок та кінофабрик.

На початку 30-х рр. XX ст. створюються кіностудії "Мосфільм" та "Міжрабполіфільм". На Україні в цей час починають функціонувати кіностудії в таких містах як Одеса, Київ, Ялта, в яких з'являються перші звукові кінокартини. Безумовно, що всі ці заходи значним чином вплинули на поширення кіно в селах України. Однак в ці роки спостерігається і ряд недоліків в напрямку розвитку кіно на селі, серед яких виділяється: дорожня кіноапаратури та брак кіномеханіків. З метою прискорення кінофікації села 5 листопада 1929 р. ЦК КП(б) України прийняв постанову "Про кінофікацію села", в якій ставилось завдання широкого використання кінопересувки для розширення кіномережі на селі. Це рішення ЦК КП(б)У дало відчутний поштовх розвитку на селі кіномережі. Як свідчать статистичні дані, почерпнуті з фондів ЦДАГО України, кількість кіноустановок в Україні на 1 жовтня 1929 р. становила 1010, а вже наприкінці 1932 р. - 3577.

Рішенням вищих партійних інстанцій, в аналізовані нами роки, для

демонстрування на селі було виділено 238 кінофільмів. В основному це були картини на сільськогосподарські теми.

Рішення тогочасної влади з метою підготовки сільських кіномеханіків у містах України почали створюватися спецкурси. Наприкінці 20-х – поч. 30-х рр. ХХ ст. такі курси активно діяли у Києві, Харкові та Полтаві.

Процес українізації, який мав місце в тогочасному українському суспільстві, позначився і на кіновиробництві. Особлива увага до процесу українізації кіно приділялась з боку Наркому освіти України на чолі з його керівником Миколою Скрипником. Це призвело до конфліктної ситуації між Всеукраїнським фото кіноуправлінням і Всесоюзним Рад кіно, яке нібито бойкотувало продукцію українських кіномитців. М. Скрипник виступив проти передачі кінооб'єктів України у відання новоствореного Всесоюзного об'єднання кіно програм. Негативно до цього віднеслось і політбюро ЦК КП(б)У.

З адміністративної сторони, в 30-ті рр. спостерігався процес підпорядкування українського кіно Москві. В 1930 р. створено “Союз кіно”. В 1933 р.– кінофотогосподарство країни стало підпорядковуватись Головному Управлінню кінофотопромисловості при РНК СРСР.

Аналіз 2-ї п'ятирічки показує, що вона характеризувалась вдосконаленням кіно обслуговування селянства України та зміцненням матеріальної бази сільського кіно. З цією метою 26 серпня 1933 р. ВУЦВК та РНК прийняли постанову “Про будівництво по великих селах УСРР кіногеатрів”, в якій планувалось побудувати 100 кінотеатрів. До їх будівництва залучали самих селян. Проте було збудовано лише 34 кінотеатри.

Важливу роль у кіно обслуговуванні сільських глядачів мали кінофестивалі. В селах демонструвались кращі кінокартини, серед яких: “Чапаєв”, “Селяни”, “Ворожі стежки”. Такі кінофестивалі, які проводились щорічно, стали важливим атрибутом культурницького життя українського села. Кіно стало відігравати важливу роль у формуванні поглядів українського селянства в радянську добу, а також збагатило його духовний світ.